

**Stanowisko Państwowej Inspekcji Pracy
w sprawie zakazu pracy w placówkach handlowych
w święta**

Z dniem 26 października 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy. Ustawa znowelizowała Rozdział VII Kodeksu pracy dotyczący pracy w niedzielę i święta.

Zgodnie ze stanem prawnym na dzień 24 października br. praca w placówkach handlowych, bez względu na wielkość i asortyment sprzedawanych towarów jest dozwolona w niedziele i święta. Wymuszanie pracy w dni świąteczne w placówkach handlowych, zwłaszcza wobec kobiet, pełniących odpowiedzialne funkcje w życiu rodzinnym i wychowywaniu dzieci, jest przez znaczną część społeczeństwa oceniane negatywnie. Ustawowe gwarancje otrzymania za pracę w niedziele i święta innego dnia wolnego od pracy - nie są wystarczającą rekompensatą i nie zapewniają pracownikom zatrudnionym w handlu możliwości integracji z rodziną w dni świąteczne. Trudno także uznać, że funkcjonowanie wszystkich placówek handlowych w święta jest uzasadnione koniecznością zaspokajania codziennych potrzeb ludności.

Ustawa wprowadza zatem do Kodeksu pracy rozwiązanie polegające na tym, iż wykonywanie pracy w placówkach handlowych byłoby dopuszczalne w niedziele, zaś zakazane we wszystkie święta, określone w ustawie z dnia 18 stycznia 1951r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. Nr 4, poz. 28 z późn. zm.), także wówczas, gdy w konkretnym roku kalendarzowym święto przypada w niedzielę.

Pojęcie placówki handlowej w Kodeksie pracy nie zostało zdefiniowane, ale można przyjąć, że obejmuje wszelkie instytucje i zakłady, których główną działalnością jest działalność handlowa, zarówno hurtowa, jak i detaliczna, a więc które kupują wyroby w celu ich odsprzedaży.

Intencją ustawodawcy przy wprowadzaniu zakazu pracy w święta, wyrażonego w art. 151^{9a} Kodeksu pracy, była w szczególności ochrona pracowników i ich rodzin, zatrudnionych w wielkopowierzchniowych placówkach handlowych.

O ile zastosowanie tego przepisu do tego typu placówek handlowych nie budzi żadnych wątpliwości (przemawia za tym ratio legis tego przepisu), o tyle powstają zastrzeżenia, co do stosowania zakazu pracy w święta w odniesieniu do szczególnej grupy placówek handlowych, zajmujących się między innymi sprzedażą detaliczną paliw płynnych (stacje paliw). Takiej wątpliwości nie ma natomiast w odniesieniu do aptek, które – zgodnie z

przepisami ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne są placówkami ochrony zdrowia publicznego, w których osoby uprawnione świadczą usługi farmaceutyczne, a zatem nie obejmuje ich zakaz określony w przepisie art. 151^{9a} Kodeksu pracy.

Kierując się interesem społecznym, jak również brakiem możliwości jednoznacznej interpretacji przepisów zawartych w Kodeksie pracy, Państwowa Inspekcja Pracy uznaje, że stacje paliw należy zaliczyć do placówek usługowych, wykonujących prace konieczne ze względu na ich użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności.

Użyteczność społeczną należy przy tym rozumieć jako tę część działalności, której niewykonanie może przynieść szkodę dla społeczeństwa lub jego części. Trudno sobie wyobrazić, że obywatele, jak również służby publiczne, nie będą mogły zaopatrzyć się w paliwo.

Odmienne podejście do wspomnianych przepisów – w ocenie Państwowej Inspekcji Pracy – naruszałaby ponadto generalną klauzulę wykładni prawa, która przyznaje interesowi społecznemu pierwszeństwo przed interesem indywidualnym. Istotą i funkcją klauzul generalnych, jest możliwość złagodzenia rygoryzmu przepisów prawnych i dostosowanie ich do potrzeb życiowych, tj. do konkretnych okoliczności faktycznych.

Należy również zauważyć, że ze względu na niejednoznaczność przyjętych w Kodeksie pracy rozwiązań, budzące wątpliwości przepisy zostaną z pewnością wkrótce poddane ocenie m.in. Trybunału Konstytucyjnego.

Roman Giedroń

Zastępca Głównego Inspektora Pracy ds. nadzoru